

Araştırma Makalesi

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg 2025;18(3): 424-436

doi:10.26559/mersinsbd.1706869

Gebelerin emzirme mitleri ile yenidoğanı besleme niyeti arasındaki ilişkinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi

 Sultan Özkan Şat¹, Ayçin Çifçi¹

¹ Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Bitlis, Türkiye

Öz

Amaç: Gebelerin emzirme mitleri ile yenidoğanı besleme niyeti arasındaki ilişkinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir. **Gereç ve Yöntem:** Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte olan bu araştırmanın örneklemi 312 gebeden oluşmaktadır. Araştırma verileri Tanıtıcı Bilgi Formu, “Emzirme Mitleri Ölçeği (EMÖ)” ve “Yenidoğanı Besleme Niyeti Ölçeği (IFI-T)” ile toplanmıştır. Verilerin analizinde çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. **Bulgular:** Gebelerin % 99.7’si düşük düzeyde emzirme mitlerine sahip iken % 50.6’sı çok güçlü düzeyde ilk altı ay sadece anne sütü ile besleme niyetindedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre; eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, aile tipi, gebelik sayısı ve emzirme ile ilgili bilgi alma durumu değişkenlerinden oluşan model ile EMÖ puan ortalaması arasında orta düzeyde; EMÖ, eğitim düzeyi, çalışma durumu, düşük yapma durumu ve emzirme ile ilgili bilgi alma durumu değişkenlerinden oluşan model ile IFI-T puan ortalaması arasında zayıf düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0.001$). **Sonuç:** Emzirme mitlerine sahip olmak yenidoğanı anne sütü ile besleme niyetini olumsuz etkilemektedir. Emzirme ile ilgili bilgi almış olmak hem emzirmeye yönelik mitler hem de yenidoğanı besleme niyeti ile ilişkilidir. Emzirme mitlerinin emzirme eğitimlerinde ele alınması anne sütü ile beslenme oranını artırmaya katkı sağlayabilir.

Anahtar kelimeler: Emzirme, besleme yöntemi, gebelik, hemşirelik

Yazının geliş tarihi: 26.05.2025

Yazının kabul tarihi: 23.09.2025

Sorumlu Yazar: Sultan Özkan Şat Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Rahva Yerleşkesi, Ahmet Eren Bulvarı, 13100, Bitlis, Türkiye, Tel: +90 545 208 99 98 , E-mail: sultan.ozkan25@gmail.com

Bu derginin içeriği Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License kapsamında lisanslanmıştır.

Determining the relationship between breastfeeding myths and infant feeding intentions among pregnant women and the influencing factors

Abstract

Aim: The aims of the study were determine the relationship between pregnant women's beliefs in breastfeeding myths and their intention to feed their newborns, as well as the factors that influence this relationship. **Methods:** This descriptive and correlational study was conducted with a sample of 312 pregnant women. Data were collected using a Descriptive Information Form, the Breastfeeding Myths Scale (BMS), and the Infant Feeding Intentions Scale (IFI-T). Multiple linear regression analysis was performed to analyze the data. **Results:** It was found that 99.7% of the participants had a low level of belief in breastfeeding myths, while 50.6% had a very strong intention to exclusively breastfeed during the first six months. Regression analysis revealed that moderate relationship between the BMS score and the model consisting of educational level, employment status, income level, family type, number of pregnancies, and whether the participant had received breastfeeding-related information. A weak relationship was found between the IFI-T score and the model including BMS, education level, employment status, miscarriage status, and whether the participant had received breastfeeding-related information ($p<0.001$). **Conclusion:** Belief in breastfeeding myths negatively affects the intention to exclusively breastfeed newborns. Receiving information about breastfeeding is associated with both beliefs in breastfeeding myths and the intention to breastfeed. Addressing breastfeeding myths within breastfeeding education programs may contribute to increasing exclusive breastfeeding rates.

Keywords: Breastfeeding, feeding method, pregnancy, nursing

Giriş

Anne sütü, bebeklerin ideal gelişimi için en uygun ilk besindir.^{1, 2} “Dünya Sağlık Örgütü, Amerikan Pediatri Akademisi, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu ve T.C. Sağlık Bakanlığı”; “bebeklerin ilk altı ay sadece anne sütü alması gerektiğini, ardından iki yaş ve ötesinde ek besinlerle birlikte emzirmenin devam ettirilmesini” önermektedir.³⁻⁵ Ancak tüm politika ve farkındalık çalışmalarına rağmen, hem dünyada hem de Türkiye’de yalnızca anne sütü ile beslenme oranları hedeflenen düzeyin altındadır. ‘2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA)’na göre; “altı aydan küçük bebeklerin % 41’i sadece anne sütü ile beslenmiştir ve sadece anne sütü alan çocukların ortalama emzirilme süresi 1.8 aydır”.⁶ Bu rapora göre, Türkiye’de emzirme süresi ve ilk altı ay yalnızca anne sütü ile beslenme durumu istenilen düzeyde değildir. Bu durumun oluşmasında etkili olabilecek parametrelerin daha fazla araştırılmasına ihtiyaç vardır.

Emzirme, tıpkı gebelik ve doğum gibi doğal ve fizyolojik bir süreç olmanın yanı sıra

annenin içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamdan etkilenen biyolojik ve kültürel bir süreçtir.⁷ Emzirmeye başlamayı ve devam ettirmeyi etkileyen bireysel ve toplumsal etkenler bulunmaktadır.⁸ Bunlar arasında; “annenin yaşı, eğitimi, çalışma durumu, sosyo-kültürel özellikleri, daha önce emzirme deneyiminin olup olmaması” sayılabilir.⁸⁻¹⁰ Emzirmeye ilişkin mitler ve emzirme niyeti de emzirmeye başlama ve emzirme süresinin önemli bir belirleyicisi olarak belirtilmektedir.^{11,12}

Mit; “bilimsel açıdan kabul görmemesine rağmen geleneksel olarak yayılan, toplum tarafından doğru olduğu kabul edilen ve genel nüfusa etki eden herhangi bir inanıştır”.^{13,14} Emzirme, kuşaktan kuşağa iletilen mitler, inançlar ve değerlerden etkilenen bir eylemdir.¹⁴ Emzirmeye ilişkin mitler, emzirmenin sürdürülmesinin önündeki başlıca engellerden biri olarak kabul edilmektedir.¹⁵ Toplum tarafından yaygın olarak bilinen ve kabul gören mitler; annelerde emzirmeye başlamanın gecikmesi, emzirmenin erken bırakılması, sütün yetersiz olduğu algısı ve sonuç olarak emzirme başarısızlığı ile ilişkili

olabilmektedir.¹⁶ Annelerin mitlere inanışı; eğitim düzeyi, emzirme deneyimi, annenin yaşadığı kültür gibi bir takım faktörlerden etkilenebilmektedir.⁸ Bu noktada önemli olan “annelerin emzirme mitlerinden uzaklaşarak doğumdan hemen sonra bebeklerini önerilen şekilde emzirmeye başlamaları ve bu süreci sürdürmeleri”dir.¹⁴

Yenidoğanı besleme niyeti, annelerin bebeklerini nasıl beslemeyi planladıklarını ifade eden bir kavramdır.^{17,18} Diğer bir ifade ile annelerin bebeklerini emzirme niyetinde olup olmadıklarını ifade etmektedir. Literatürde bulunan çalışmalar, yenidoğanı besleme niyetinin kişisel faktörler ve sosyo-kültürel faktörler arasındaki bir etkileşim olduğunu ve bu etkileşimin doğum öncesi bebek beslenme niyetlerini şekillendirebildiğini belirtmektedir.^{19,20} Prekonsepsiyonel veya prenatal dönemde bebeği emzirme kararının alınması, emzirmeye başlamada ve devam ettirmede önemli bir faktördür.^{2,21} Yenidoğanı anne sütü ile besleme niyeti üzerinde etkili olabilecek faktörlerden birisi de emzirmenin faydalarına ilişkin olumlu tutum ve inanışlara sahip olmaktır.^{2,22} Emzirmeye yönelik mitlerin annelerin yenidoğanı besleme niyeti üzerinde nasıl bir etkide bulunduğunu anlamak bu nedenle önemlidir.²³

Emzirmeye yönelik mitler ile yenidoğanı besleme niyeti, sağlık profesyonellerinin emzirme oranlarını iyileştirmek için hedefleyebilecekleri değiştirilebilir faktörlerdir. Emzirmeye yönelik mitler ile emzirme niyeti arasında bir ilişki olup olmadığının anlaşılması; sağlık profesyonellerine değiştirilebilir bu faktörlere emzirme eğitimlerinin kapsamını yeniden şekillendirerek müdahale etme fırsatı sağlayacaktır.^{14,15,24} Emzirme kararının gebe tarafından gebelik sırasında ve doğumdan önce verildiği ve bu kararın emzirmenin süresiyle güçlü bir ilişki içinde olduğu belirtildiğinden; bu fırsatı değerlendirebilmek için öncelikle hedef kitle olarak prenatal dönemdeki gebelerin ele alınması önerilmektedir.^{10,14} Emzirmeyi etkileyen faktörlere ilişkin literatürde çeşitli çalışmalar bulunmakla birlikte Türkiye’de emzirme mitleri ile yenidoğanı besleme niyeti arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı

hedefleyen çalışma sayısı sınırlıdır. Çalışmadan elde edilen bilgilerin anne sütü ile besleme oranlarının artırılması konusunda etkili stratejiler geliştirmeye yönelik literatüre önemli katkılarda bulunacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırma, gebelerin emzirme mitleri ile yenidoğanı besleme niyeti arasında bir ilişki olup olmadığının ve bu parametreleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

1. Gebelerin emzirme mitlerine sahip olma düzeyi nedir?
2. Gebelerin yenidoğanı besleme niyeti düzeyi nedir?
3. Gebelerin emzirme mitlerine sahip olma düzeyi ile yenidoğanı besleme niyeti arasında bir ilişki var mıdır?
4. Gebelerin emzirme mitleri sahip olma düzeyini ve yenidoğanı besleme niyetini etkileyen/yordayan faktörler nelerdir?
5. Emzirme mitlerine sahip olma düzeyi yenidoğanı besleme niyetinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın türü

Bu araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte bir çalışmadır.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Araştırma Doğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan bir ilde yapılmıştır. Araştırmanın yapıldığı il; kadınların okullaşma oranının ve okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu, erken yaşta evliliklerin olduğu ve doğurganlık oranının yüksek olduğu bir ildir. Araştırmanın evrenini bu ilde bulunan hastanelere gebelik kontrolleri için başvuran tüm gebeler oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde güç analizinden yararlanılmıştır. Buna göre, $r=0.30$ (orta düzey), $\alpha=0.05$ ve % 95 güç referans alındığında örneklemin en az 138 kişiden oluşması gerektiği belirlenmiştir. Araştırmanın verileri Aralık 2024-Şubat 2025 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmada gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmış olup, bu yöntem doğrudan araştırma alanında karşılaşılan

katılımcılardan gönüllülük esasına göre örneklem oluşturmayı içermektedir. Bu yöntemin tercih edilmesinde, araştırmanın yürütüldüğü ildeki kadınların okullaşma oranının ve okuryazarlık düzeyinin düşük olması, erken yaşta evliliklerin ve doğurganlık oranının yüksek olması, bölgenin ataerkil yapısı nedeniyle katılımcılara erişim kısıtlılıklarının olması etkili olmuştur. Araştırmaya evreni daha iyi temsil etmek amacıyla veri toplama tarihleri arasında gebelik kontrolü için başvuru yapan 312 gebe dahil edilmiştir.

Araştırmanın dahil etme kriterleri belirlenirken veri toplanacak ilin sosyodemografik ve kültürel özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu nedenle araştırmanın örneklemine okur yazar olmayan gebeler de dahil edilmiştir. Diğer araştırmaya alınma kriterleri; 18 yaş ve üzerinde olmak, primigravida veya multigravida olmak, gebeliğin son trimesterinde (28-42. gebelik haftaları arası) olmak ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak şeklinde belirlenmiştir. İletişim kurmaya engel (görme, işitme, konuşma engeli) herhangi bir durumu olan, psikiyatrik herhangi bir tanısı olan ve emzirme kontrendikasyonu oluşturabilecek herhangi bir hastalığa (HIV +, kanser vb.) sahip gebeler araştırmaya alınmamıştır.

Veri toplama araçları

Araştırma verileri “Tanıtıcı Bilgi Formu”, “Emzirme Mitleri Ölçeği” ve “Yenidoğanı Besleme Niyeti Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır.

“Tanıtıcı bilgi formu”: Katılımcıların sosyoekonomik ve obstetrik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan 11 sorudan oluşmaktadır.

“Emzirme mitleri ölçeği (EMÖ)”: Ölçek, Türk toplumunun emzirme mitlerine sahip olma durumunun değerlendirilmesi amacıyla Yılmaz Sezer ve ark. tarafından 2024 yılında geliştirilmiştir.²⁵ EMÖ 30 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçek beşli Likert tipte bir ölçektir. Maddelerin tamamı tersten kodlanmaktadır. Ölçekten 30-150 arasında puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça emzirme mitlerine sahip olma durumu artmakta, ölçekten

alınan toplam puan azaldıkça emzirme mitlerine sahip olma durumu azalmaktadır. Ayrıca ölçek için kesme puanı 119.50 olarak belirlenmiştir. Buna göre, EMÖ’den 119.50’nin altında puan alan bireylerin emzirme mitlerine sahip olma düzeylerinin düşük, 119.50’nin üstünde puan alan bireylerin ise emzirme mitlerine sahip olma düzeylerinin yüksek olduğunun söylenebileceği bildirilmiştir. Ölçeğin orijinalinde cronbach alfa katsayısı 0.91, çalışmamızda 0.86’dır.

“Yenidoğanı besleme niyeti ölçeği (IFI-T)”: Ölçek, 2009 yılında geliştirilmiştir.¹⁷ Gebelerin emzirme niyetleriyle ilgili sorulardan oluşan 5’li Likert tipi bir ölçektir. İlk iki soru emzirmeye başlama niyetinin gücünü ölçmektedir. Diğer sorular ise bebeğin bir, üç ve altıncı aylarda tek süt kaynağı olarak anne sütü kullanma niyetinin gücünü ölçmektedir. Her soru sıfır ile dört arasında puanlanmaktadır. Toplam ölçek puanı ilk iki sorunun ortalamasının hesaplanıp son üç soruya verilen cevaplara eklenmesiyle hesaplanır. Toplam puan sıfır ile 16 arasında değişebilmektedir; burada sıfır emzirme niyetinin olmadığını, 16 ise “ilk altı ay boyunca tek süt kaynağı olarak anne sütü kullanma niyetini” göstermektedir. Ölçek toplam puan ortalamasına göre emzirme niyeti şu şekilde sınıflandırılmaktadır: çok düşük (0-3.5), düşük (4.0-7.5), orta (8.0-11.5), güçlü (12.0-15.5) ve çok güçlü (16.0). Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması Güneri ve arkadaşları tarafından yapılmıştır.¹⁸ Orijinal ölçeğin cronbach alfa katsayısı 0.90, Türkçe versiyonunun 0.86 ve çalışmamızda 0.88’dir.

Araştırmanın uygulanması

Araştırma Doğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan bir ildeki iki devlet hastanesinde yapılmıştır. Hastaneye başvuran gebeler bilgilendirilmiş ve dahil edilme kriterleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılmaya uygun olan ve araştırmaya katılmaya onay veren gebelere veri toplama formları yüz yüze uygulanmıştır. Okur-yazar olmayan katılımcıların verilerinin toplanmasında; öncelikle sorular araştırmacı tarafından katılımcılara okunmuş ve anlamları sağlanmıştır. Daha sonra katılımcı tarafından belirtilen cevaplar

araştırmacı tarafından işaretlenmiştir. Veri toplama işlemi ortalama 20 dakika sürmüştür.

Verilerin değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri SPSS paket programında analiz edilmiştir. Gebelerin tanımlayıcı özelliklerinin analizinde “sayı, yüzde, ortalama, standart sapma” kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile test edilmiştir. EMÖ ve IFI-T puan ortalamaları arasındaki ilişkinin ve emzirme mitleri ile yenidoğanı besleme niyetini etkileyebilecek faktörlerin belirlenmesinde çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Bu amaçla, enter metodu kullanılarak gebelerin temel istatistiklerde $p<0.05$ olan sosyodemografik ve obstetrik özellikleri ile ölçek puan ortalamaları analize dahil edilmiştir. Böylece $p<0.05$ olan değişkenlerden oluşan regresyon modeli değerlendirilmiştir. Tüm karşılaştırmalarda $p<0.05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın etik yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için ilgili üniversitenin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan etik izin

(2024/7-2 ve E.6379 nolu karar), araştırmanın yapıldığı İl Sağlık Müdürlüğü’nden kurum izni (E-39320161-770-261879621) alınmıştır. Araştırmaya başlanmadan önce gebelere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılım için bilgilendirilmiş onam formları ile izinleri alınmıştır. Araştırma Helsinki Deklarasyonu doğrultusunda yürütülmüştür.

Bulgular

Tablo 1’de gebelerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı verilmiştir. Gebelerin yaş ortalaması 27.66 ± 5.25 , % 43.9’u ilköğretim mezunu, % 87.8’i çalışmamakta, % 62.8’inin geliri giderine eşit, % 71.2’si çekirdek ailede yaşamaktadır. Gebelerin ortalama gebelik haftası 34.50 ± 2.86 , % 44.2’si üç ve üzerinde gebeliğe sahip, % 70.5’i daha önce düşük yapmamış, % 60.6’sı emzirme deneyimine sahip, % 61.9’u emzirme ile ilgili herhangi bir bilgi almamıştır. Emzirme ile ilgili bilgi aldığını ifade edenlerin % 26.9’u sağlık profesyonellerinden bilgi aldığını ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Gebelerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı

Özellik	$\bar{X} \pm SS$	Min-Max
Yaş	27.66 ± 5.25	18-45
Gebelik haftası	34.50 ± 2.86	28-40
	n (=312)	%
Eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	20	6.4
Okuryazar	15	4.8
İlköğretim	137	43.9
Lise	73	23.4
Üniversite ve üzeri	67	21.5
Çalışma durumu		
Çalışıyor	38	12.2
Çalışmıyor	274	87.8
Algılanan gelir düzeyi		
Gelir<Gider	40	12.8
Gelir=Gider	196	62.8
Gelir>Gider	76	24.4
Aile tipi		
Çekirdek aile	222	71.2
Geniş aile	90	28.8

Tablo 1'in devamı. Gebelerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı

Gebelik sayısı	n (=312)	%
1	96	30.8
2	78	25.0
3 ve üzeri	138	44.2
Düşük yapma durumu		
Evet	92	29.5
Hayır	220	70.5
Emzirme deneyimine sahip olma durumu		
Var	189	60.6
Yok	123	39.4
Emzirme ile ilgili bilgi alma durumu		
Bilgi almış	119	38.1
Bilgi almamış	193	61.9
Emzirme ile ilgili bilgi aldığı kaynak*		
Sağlık Profesyonelleri	84	26.9
Anne/Kayınvalide/Arkadaş	28	9.0
İnternet/sosyal medya	9	2.9
Kitaplar	7	2.2

̄X: Ortalama SS: Standart sapma *Yalnızca bilgi aldığını ifade edenlerin yanıtlarını gösterir. Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Gebelerin "EMÖ" ve "IFI-T" puan ortalamalarının dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur. Gebelerin "EMÖ" puan ortalaması 69.45 ± 14.10 , "IFI-T" puan ortalaması 14.34 ± 2.46 'dır. Gebelerin %

99.7'sinin düşük düzeyde emzirme mitlerine sahip olduğu, % 50.6'sının "ilk altı ay sadece anne sütü" ile besleme niyetinin çok güçlü olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Gebelerin ölçek puan ortalamaları ve ölçekler arasındaki ilişkinin dağılımı

Ölçeklerin Puan Ortalamalarının Dağılımı	̄X±SS	Min-Max	Çarpıklık/Basıklık Katsayısı
Emzirme Mitleri Ölçeği	69.45 ± 14.10	38-135	-1.137/1.145
Yenidoğanı Besleme Niyeti Ölçeği	14.34 ± 2.46	3.50-16	0.808/1.140
Ölçeklerin Kesme Noktasına Göre Dağılım	n	%	
Emzirme Mitleri Ölçeği			
Düşük	311	99.7	
Yüksek	1	0.3	
Yenidoğanı Besleme Niyeti Ölçeği			
Çok düşük	1	0.3	
Düşük	8	2.6	
Orta	24	7.7	
Güçlü	121	38.8	
Çok güçlü	158	50.6	

̄X: Ortalama SS: Standart sapma

Gebelerin sosyodemografik ve obstetrik özelliklerine göre "EMÖ" ve "IFI-T" puan ortalamaları Tablo 3'te sunulmuştur. EMÖ puanı; eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir algısı, aile tipi, gebelik sayısı ve emzirme

konusunda bilgi alma durumuna göre; IFI-T puanı ise eğitim düzeyi, çalışma durumu, düşük yapma ve emzirme konusunda bilgi alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0.05$).

Okuryazar olmayan gebelerde EMÖ ve IFI-T puanları sırasıyla 89.35 ± 10.61 ve 13.57 ± 3.71 iken, üniversite ve üzeri eğitimlilerde 58.04 ± 8.77 ve 15.02 ± 1.62 'dir. Üniversite ve üzeri eğitime sahip olanların emzirme mitlerine sahip olma düzeyi diğer eğitim seviyelerinden daha düşük ve yenidoğanı besleme niyetleri daha yüksektir. Çalışmayan gebelerin EMÖ puanı 70.90 ± 14.00 , IFI-T puanı 14.22 ± 2.56 olup, çalışanlara göre emzirme mitlerine sahip olma düzeyi daha yüksek ve yenidoğanı besleme niyeti daha düşüktür. Gelirinin giderlerinden fazla olduğunu belirtenlerin (65.44 ± 14.48) ve çekirdek ailede yaşayanların (67.47 ± 13.56) emzirme mitlerine sahip olma düzeyi daha düşüktür.

İkinci gebeliği olan gebeler, ilk ve ≥ 3 gebeliği olanlara göre daha düşük "EMÖ" puanına (64.53 ± 14.36) sahip olup, daha düşük düzeyde emzirme mitlerine sahiptir. Düşük yapmış gebelerin IFI-T puanı 14.24 ± 2.54 olup, düşük yapmayanlara göre yenidoğanı besleme niyetleri daha düşüktür. Emzirme deneyimi EMÖ ve IFI-T üzerinde anlamlı farklılık yaratmamıştır ($p > 0.05$). Emzirme konusunda bilgi alan gebeler, almayanlara göre daha düşük EMÖ (64.88 ± 12.74) ve daha yüksek IFI-T (15.0 ± 1.69) puanına sahiptir. Buna göre, emzirme konusunda bilgi alanların almayanlara göre emzirme mitlerine sahip olma düzeyi daha düşük ve yenidoğanı besleme niyeti ise daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo 3. Gebelerin sosyodemografik ve obstetrik özelliklerine göre ölçek puan ortalamalarının dağılımı

Değişkenler	Emzirme Mitleri Ölçeği (EMÖ)	İstatistik	Yenidoğanı Besleme Niyeti Ölçeği (IFI-T)	İstatistik
<i>Eğitim düzeyi</i>				
Okuryazar değil ¹	89.35 ± 10.61	$F=42,446$	13.57 ± 3.71	$F=4,072$
Okuryazar ²	83.33 ± 17.19	$p<0.001$	13.06 ± 3.06	$p=0.003$
İlköğretim ³	72.66 ± 11.93	$[3-4,5]$	14.03 ± 2.65	$[5-2,3]$
Lise ⁴	65.60 ± 11.23	$[5-1,2,3,4]$	14.78 ± 1.91	
Üniversite ⁵	58.04 ± 8.77		15.02 ± 1.62	
<i>Çalışma durumu</i>				
Çalışıyor	58.86 ± 9.94	$t=-6,608$	15.26 ± 1.28	$t=3,993$
Çalışmıyor	70.90 ± 14.00	$p<0.001$	14.22 ± 2.56	$p<0,001$
<i>Algılanan gelir düzeyi</i>				
Gelir<Gider ¹	74.85 ± 13.12	$F=6.306$	13.67 ± 2.64	$F=1.806$
Gelir=Gider ²	69.90 ± 13.76	$p=0.002$	14.48 ± 2.40	$p=0.166$
Gelir>Gider ³	65.44 ± 14.48	$[3-1,2]$	14.34 ± 2.47	
<i>Aile tipi</i>				
Çekirdek aile	67.47 ± 13.56	$t=-4.136$	14.39 ± 2.52	$t=0.511$
Geniş aile	74.64 ± 14.28	$p<0.001$	14.23 ± 2.32	$p=0.610$
<i>Gebelik sayısı</i>				
1 ¹	69.73 ± 13.98	$F=7.362$	14.02 ± 2.49	$F=1.222$
2 ²	64.53 ± 14.36	$p=0.001$	14.55 ± 2.40	$p=0.296$
3 ve üzeri ³	72.03 ± 13.38	$[2-1,3]$	14.44 ± 2.46	
<i>Düşük yapma durumu</i>				
Evet	68.85 ± 14.32	$t=-0.547$	14.24 ± 2.54	$t=-2.126$
Hayır	69.92 ± 12.98	$p=0.585$	14.83 ± 1.79	$p=0.035$
<i>Emzirme deneyimi</i>				
Var	69.55 ± 14.58	$t=0.147$	14.43 ± 2.53	$t=0.756$
Yok	69.30 ± 13.38	$p=0.883$	14.21 ± 2.35	$p=0.450$
<i>Emzirme ile ilgili bilgi alma durumu</i>				
Bilgi almış	64.88 ± 12.74	$t=-4.644$	15.0 ± 1.69	$t=4.498$
Bilgi almamış	72.27 ± 14.18	$p<0.001$	13.1 ± 2.75	$p<0.001$

t= Bağımsız gruplarda t testi, F= Tek yönlü varyans analizi, Post-hoc: Tukey HSD

Tablo 4'te gebelerin bazı özellikleri ile EMÖ puan ortalamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre; eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, aile tipi, gebelik sayısı ve emzirme ile ilgili bilgi alma durumu değişkenlerinden oluşan model ile EMÖ puan ortalaması arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup (R: 0.634, R²: 0.401, p<0.001), model toplam varyansın %40.1'ini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları ele alındığında, eğitim düzeyinin yüksek olması, gebenin çalışıyor olması ve emzirme konusunda bilgi almış olmanın EMÖ puan ortalaması üzerinde negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu gözlenmektedir (p<0.05). Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre; eğitim düzeyinin yükselmesi, gebenin çalışıyor olması ve emzirme konusunda bilgi almış olmak EMÖ puan ortalamasında düşüşe neden olmaktadır (Tablo 4).

Tablo 5'te gebelerin bazı özellikleri ve EMÖ puan ortalaması ile IFI-T puan ortalamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre; EMÖ, eğitim düzeyi, çalışma durumu, düşük yapma durumu ve emzirme ile ilgili bilgi alma durumu değişkenlerinden oluşan model ile IFI-T puan ortalaması arasında zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup (R: 0.438, R²:0.192, p<0.001), model toplam varyansın %19.2'sini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları ele alındığında; EMÖ puan ortalamasının IFI-T üzerinde negatif yönlü, emzirme konusunda bilgi almış olmanın ise IFI-T puan ortalaması üzerinde pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu gözlenmektedir (p<0.05). Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre; EMÖ puanının artması IFI-T puan ortalamasında düşüşe neden olurken, emzirme konusunda bilgi almış olmak IFI-T puan ortalamasında artışa neden olmaktadır (Tablo 5).

Tablo 4. Gebelerin bazı özellikleri ile EMÖ puan ortalamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata	β	t	p
Sabit	91.997	2.954	-	31.144	<0.001
<i>Eğitim Düzeyi (ref: okuryazar değil)</i>					
Okuryazar	-6.831	3.836	-0.104	-1.781	0.076
İlköğretim	-15.832	2.718	-0.557	-5.824	<0.001
Lise	-22.033	2.959	-0.662	-7.446	<0.001
Üniversite	-28.244	3.170	-0.824	-8.909	<0.001
<i>Çalışma durumu (ref: çalışmıyor olmak)</i>					
Çalışıyor	-4.717	2.061	-0.110	-2.289	0.023
<i>Gelir düzeyi (ref: gelir<gider)</i>					
Gelir=gider	-1.114	1.973	-0.038	-0.564	0.573
Gelir>gider	-0.380	2.324	-0.012	-0.164	0.870
<i>Aile tipi (ref: geniş aile)</i>					
Çekirdek aile	-2.536	1.471	-0.082	-1.724	0.086
<i>Gebelik sayısı (ref: 3 ve üzeri)</i>					
1	2.358	1.539	0.077	1.532	0.127
2	-1.568	1.660	-0.048	-0.945	0.345
<i>Emzirme ile ilgili bilgi alma durumu (ref: bilgi almamış olmak)</i>					
Bilgi almış	-3.178	1.364	-0.110	-2.329	0.021
R: 0.634 R ² :0.401 F:18.231 p<0.001 Durbin Watson:1.976					

Tablo 5. Gebelerin bazı özellikleri ve EMÖ puan ortalaması ile IFI-T puan ortalamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	B	Std.Hata	β	t	p
Sabit	19.612	1.152		17.025	<0.001
EMÖ	-0.071	0.012	-0.407	-6.162	<0.001
Eğitim Düzeyi (ref: okuryazar değil)					
Okuryazar	-0.993	0.770	-0.087	-1.290	0.198
İlköğretim	-0.754	0.569	-0.152	-1.325	0.186
Lise	-0.644	0.628	-0.111	-1.025	0.306
Üniversite	-0.978	0.677	-0.164	-1.445	0.150
Çalışma durumu (ref: çalışmıyor olmak)					
Çalışıyor	0.120	0.424	0.016	0.283	0.777
Düşük yapma durumu (ref: düşük yapmamış olmak)					
Düşük yapmış olmak	0.498	0.284	0.093	1.752	0.081
Emzirme ile ilgili bilgi alma durumu (ref: bilgi almamış olmak)					
Bilgi almış olmak	0.643	0.274	0.127	2.348	0.020
R:0.438 R ² : 0.192 F: 8.977 p<0.001 Durbin Watson:1.786					

Tartışma

Anne sütü ile beslenmenin anne-bebek ikilisi üzerindeki yakın ve uzak vadedeki yararları bilinmesine karşın hem dünyada hem Türkiye’de “anne sütü ile beslenme ve emzirme süresi” istenilen düzeyde değildir.^{2,5} Bu durum üzerinde etkili olabilecek faktörlerin ve çözüm önerilerinin araştırıldığı daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada, gebelerin emzirme davranışı üzerinde etkili olabilecek emzirme mitleri ile yenidoğanı besleme niyeti arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler incelenmiştir.

Çalışmamızda gebelerin EMÖ puan ortalaması 69.45 ± 14.10 olup, gebelerin tamamına yakınının (% 99.7) düşük düzeyde emzirme mitlerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Gebelerin IFI-T puan ortalaması ise 14.34 ± 2.46 olup, % 89.4’ünün (% 38.8 güçlü, % 50.6 çok güçlü) “ilk altı ay sadece anne sütü ile besleme” niyetinin oldukça güçlü olduğu bulunmuştur (Tablo 2). Literatürde emzirme mitleri ve yenidoğanı besleme niyetinin ayrı ayrı çalışıldığı çeşitli çalışmalar bulunmaktadır.^{16,26} Evli kadınların emzirme mitlerinin incelendiği bir çalışmada; EMÖ puan ortalamasının 81.64 ± 21.62 olduğu bildirilmiştir.²⁷ Çalışmamızla benzer şekilde kadınların emzirme mitlerine sahip olma düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Yenidoğanı besleme niyetinin incelendiği çalışmalarda annelerin “ilk altı aya kadar bebeğini sadece

anne sütü ile besleme” niyetinin % 56.3 ile % 96.6 arasında değiştiği bildirilmektedir.^{2,10,21,26,28-30} Literatürde yer alan çalışma sonuçları bulgularımızı destekler niteliktedir. Emzirme mitlerine sahip olma düzeyinin düşük, emzirme ve anne sütü ile besleme niyetinin yüksek düzeyde olması istenilen bir durumdur. Ancak hem ilk altı ay emzirme oranları hem de yenidoğanı anne sütü ile besleme niyetinin çok geniş bir ölçekte değişiklik göstermesi göz önünde bulundurulduğunda; bu olumlu niyetin eyleme geçirilmesinde etkili olabilecek faktörlerin ve çözüm yollarının daha fazla araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Emzirme niyetinin davranışa aktarılmasında engel oluşturabilecek faktörlerden birinin emzirmeye yönelik mitler olduğu düşünülmektedir.¹⁶ Çalışmamızda EMÖ puan ortalamasını etkileyen faktörlere ilişkin yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; gebelerin eğitim düzeyinin yükselmesinin, çalışıyor olmasının ve emzirme konusunda bilgi almış olmasının EMÖ puan ortalamasında düşüşe neden olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4). Eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, aile tipi, gebelik sayısı ve emzirme konusunda bilgi alma değişkenlerinin emzirme mitlerine sahip olma durumu ile orta düzeyde bir ilişkiye sahip olduğu ve emzirme mitlerine sahip olma düzeyinin %40.1’ini açıkladığı

ortaya konulmuştur. Literatürde emzirme mitlerine sahip olma durumunu etkileyen faktörlerin araştırıldığı çeşitli çalışmalar bulunmaktadır^{16,31,32} Bu çalışmalardan birinde; “eğitim durumu, güncel çalışma durumu, gebelik sayısı, emzirme deneyimi” gibi sosyoedemografik ve obstetrik değişkenlerin emzirme mitlerini anlamlı derecede etkilediği bildirilmektedir. Eğitim düzeyinin yükselmesi ve kadınların çalışıyor olmasının EMÖ puan ortalamasını düşürdüğü belirtilmektedir.²⁷ Doğum yapan kadınların emzirme mitlerine inanma durumunun incelendiği bir başka çalışmada, annelerin sağlık profesyonellerinden bilgi almasının anne sütü ve emzirme mitlerine katılma oranları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkarmadığı bildirilmiştir.¹⁶ Bir başka çalışmada ilk emzirmedi geleneksel yaklaşımlara inanma ve kullanma durumunun kadınların emzirme eğitimi alıp almamalarına göre farklılık göstermediği belirtilmektedir.³² Eğitim düzeyi ve çalışma durumunun EMÖ puan ortalaması üzerindeki etkilerine ilişkin sonuçlarımız literatürdeki çalışmalar tarafından desteklenmektedir. Emzirme konusunda bilgi almış olmanın EMÖ üzerindeki etkisine ilişkin çalışma sonucumuz literatürden farklılık göstermektedir. Bu durumun örneklem grubunun farklılıklarından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Örneklem grubumuz sosyokültürel özellikleri (okuryazarlık, çalışma durumu, doğurganlık özellikleri ve yaşanan bölgenin kadınlar açısından muhafazakar özellikler göstermesi) nedeniyle dezavantajlı durumdaki gebelerden oluşmaktadır. Ayrıca çalışmamızın örneklemi prenatal dönemdeki kadınlardan oluşurken, bahsedilen her iki çalışma da postpartum dönemde olan annelerle yapılmıştır. Bu durum kadınların emzirme mitleri ile ilgili olan inanışlarının prenatal dönemde ele alınmasını ve postpartum dönemde verilen eğitimlerin kapsamında da tekrar değerlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Çalışmamızda emzirme ile ilgili eğitim aldığını ifade eden annelerin emzirme mitlerine sahip olma düzeyinin düşük olması sağlık profesyonellerinin eğitimler aracılığıyla değiştirilebilir faktörlere etki edebileceğini göstermesi açısından umut vaat etmektedir.

Yenidoğanı besleme niyetinin bireysel, çevresel ve sosyal faktörlerden etkilendiği belirtilmektedir.³³ Çalışmamızda IFI-T puan ortalamasını etkileyen faktörlere ilişkin yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; EMÖ puan ortalaması, eğitim düzeyi, çalışma durumu, düşük yapma durumu ve emzirme ile ilgili bilgi alma durumu değişkenleri ile IFI-T puan ortalaması arasında zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup, bu değişkenler yenidoğanı besleme niyetinin %19.2’sini açıklamaktadır. EMÖ puanının artması, IFI-T puan ortalamasında düşüşe neden olurken, emzirme konusunda bilgi almış olmak IFI-T puan ortalamasında artışa neden olmaktadır (Tablo 5). Regresyon katsayıları (β) incelendiğinde; IFI-T üzerinde en fazla etkiye EMÖ puan ortalamasının sahip olduğu görülmektedir ($\beta=-0.407$). Buna göre gebelerin emzirme mitlerine sahip olma düzeyi arttıkça yenidoğanı anne sütü ile besleme niyeti azalmaktadır. Literatürde emzirme mitlerine sahip olma durumu ile emzirme niyeti arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak literatürde bulunan çalışmalarda kişisel inanışların emzirme niyetinin önemli bir belirleyicisi olduğu ifade edilmektedir.^{31,34} Covid-19 pandemisinin kadınların emzirme niyetlerine etkisinin incelendiği bir çalışmada; kadınların % 90’ının pandemi sürecinde emzirme niyetine sahip olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada emzirme ile ilgili olumlu inanışlara sahip olan kadınların emzirme niyetinin de yüksek olduğu tespit edilmiştir.²⁶ Doğum sonu dönemdeki kadınlarla yapılan bir başka çalışmada; kadınların emzirme ve anne sütünün önemi hakkında bilgi sahibi olmalarına rağmen emzirmeyi başarı ile devam ettiremedikleri ve bu durumun emzirmeye ilişkin bireysel, çevresel ve sosyal faktörlerden kaynaklandığı bildirilmiştir.³³ Literatür ile desteklenen çalışma sonucumuz göz önünde bulundurulduğunda; yenidoğanı besleme niyeti üzerinde toplumların emzirmeye yönelik mitlerinin önemli bir belirleyici olduğu söylenebilir. Bu durum emzirme başarısının sağlanması ve sürdürülmesi için yapılacak müdahalelere emzirmeye yönelik mitlerin de dahil edilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Çalışmamızda emzirme konusunda bilgi almadığını bildiren gebelerin yenidoğanı anne sütü ile besleme niyetinin daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Literatürde bulunan bir çalışmada kadınların emzirme ile ilgili bilgi sahibi olma durumunun yenidoğanı sadece anne sütü ile besleme niyetinin önemli bir belirleyicisi olduğu ifade edilmektedir.²¹ Bir başka çalışmada çevrimiçi ortamlarda emzirme konusunda bilgi alan kadınların “ilk altı ay sadece anne sütü ile besleme” niyetlerinin güçlü olduğu bildirilmektedir.³⁵ Başka bir çalışmada ise prenatal vizitler sırasında emzirme eğitimi almış olmanın emzirme niyeti üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur.¹⁰ Çalışma bulgularımızın literatürle benzer ve farklı yanları bulunmaktadır. İlgili literatür ve çalışma sonuçlarımız göz önünde bulundurulduğunda; yenidoğanı besleme niyeti üzerinde etkili olabilecek parametrelere ilişkin sonuçların farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durum, emzirme oranlarını iyileştirmek için yenidoğanı besleme niyeti üzerinde etkili olabilecek faktörlerin belirlenmesine yönelik daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç olduğunu düşündürmektedir.

Sonuç

Gebelerin emzirme davranışı üzerinde etkili olabilecek emzirme mitleri ile yenidoğanı besleme niyeti arasındaki ilişki ve etkileyen faktörleri araştırdığımız çalışmamızda; gebelerin emzirmeye yönelik mitlere sahip olma düzeyinin düşük olduğu ve yenidoğanı anne sütü ile besleme niyetlerinin oldukça güçlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yenidoğanı besleme niyeti üzerinde en fazla etkiye sahip olan parametrenin emzirme mitlerine sahip olma durumu olduğu ve emzirmeye yönelik mitlere sahip olmanın yenidoğanı anne sütü ile besleme niyetini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Emzirme ile ilgili bilgi almış olmanın hem emzirmeye yönelik mitler hem de yenidoğanı besleme niyeti üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.

Araştırmada elde ettiğimiz sonuçlar ışığında; emzirme ile ilgili bilgi sahibi olmanın hem emzirme mitlerine inanma hem de yenidoğanı besleme niyeti

üzerindeki önemi bir kez daha ortaya konulmuştur. Bu sonuçtan yola çıkılarak, antenatal dönemde verilen emzirme eğitimlerinin kapsamına emzirme mitlerinin de dahil edilmesi ve gebelerin emzirme mitlerine sahip olma düzeyinin belirlenerek emzirme eğitimlerinde konunun ele alınmasının ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenme oranını artırmaya katkı sağlayacağı söylenebilir. Emzirme mitleri ve yenidoğanı besleme niyeti ve etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılmasına yönelik nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Çalışmamızın örneklem grubunun sosyokültürel özellikler açısından dezavantaja sahip bireylerden oluşması araştırmamızın güçlü yanlarından biridir. Araştırmamızda geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış güvenilir ölçüm araçlarının kullanılması bir diğer güçlü yanını oluşturmaktadır. Araştırmanın tasarımı gereği tanımlayıcı bir araştırma olması nedeniyle neden-sonuç hakkında kesin bir bilgi vermiyor olması araştırmanın sınırlılığdır.

Yazar Katkıları: Fikir/Kavram: SÖŞ, AÇ; Tasarım ve Dizayn: SÖŞ, AÇ; Denetleme/Danışmanlık: SÖŞ, AÇ; Kaynaklar: SÖŞ, AÇ; Malzemeler: SÖŞ, AÇ; Veri Toplama ve/veya İşleme: SÖŞ, AÇ; Analiz ve/veya Yorum: SÖŞ; Literatür Taraması: SÖŞ, AÇ; Yazı Yazar: SÖŞ, AÇ; Eleştirel İnceleme: SÖŞ, AÇ.

Mali Destek: Çalışmayı maddi olarak destekleyen kişi/kuruluş yoktur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır

Teşekkür: Değerli zamanlarını ayırarak araştırmaya katılmayı kabul eden tüm katılımcılara teşekkür ederiz

Kaynaklar

1. Dror DK, Allen LH. Overview of nutrients in human milk. *Adv. Nutr.* 2018;9(Suppl.1):278S-294S. doi:10.1093/advances/nmy022
2. Duong DTT, Binns C, Lee A, et al. Factors associated with intention to breastfeed in Vietnamese mothers: A cross-sectional study. *Plos One.* 2023;18(12):e0279691. doi:10.1371/journal.pone.0279691
3. World Health Organization (WHO). Guideline: protecting, promoting and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550086> Kasım 2017'de basıldı. 20 Ocak 2025'te erişildi.
4. United Nations Children's Fund (UNICEF). Breastfeeding a mother's gift, for every child. <https://data.unicef.org/resources/breastfeeding-a-mothers-gift-for-every-child/> Mayıs 2018'de basıldı. 20 Ocak 2025'te erişildi.
5. Meek JY, Noble L. Policy statement: Breastfeeding and the use of human milk. *Pediatrics.* 2022;150(1):e2022057988. doi:10.1542/peds.2022-057988
6. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK. Ankara, Türkiye. s. 144.
7. Pessoa JI, Vásquez SM, Gajardob KA. Experiences, beliefs and attitude on donation of human milk in women of Arauco province. *Rev Chil Pediatr.* 2018;89(5):592-599. doi:10.4067/S0370-41062018005000504
8. Dündar T. Emzirmeyi etkileyen faktörler. İçinde: Özsoy S, ed. Emzirme ve Anne Sütü ile Beslemede Danışmanlık/Güncel Yaklaşımlar. Ankara: Türkiye Klinikleri;2021:59-65.
9. Demirtas B, Ergöçmen B, Taşkın L. Annelerin günlük yaşam yükü emzirmeye engel mi?. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2012;15(3):167-172.
10. Magalhães Sales N, Almeida de Oliveira AK, Sousa da Silva FM, et al. Factors associated with infant feeding intention among usual-risk pregnant women. *Int J Gynaecol Obstet.* 2024;165:1085-1090. doi:10.1002/ijgo.15346
11. Lok KYW, Bai DL, Tarrant M. Family members' infant feeding preferences, maternal breastfeeding exposures and exclusive breastfeeding intentions. *Midwifery.* 2017;53:49-54. doi:10.1016/j.midw.2017.07.003
12. Kronborg H, Foverskov E, Væth M, Maimburg RD. The role of intention and self-efficacy on the association between breastfeeding of first and second child, a Danish cohort study. *BMC Pregnancy and Childbirth.* 2018;18(1):454. doi:10.1186/s12884-018-2086-5
13. Türk Dil Kurumu (TDK). (2025). Mit. <https://sozluk.gov.tr/> 22 Ocak 2025'te erişildi.
14. Güllü A, Aloğlu, N. Some cultural transfers that prevent breastfeeding behavior. In: Karakurt P, Fırat M, eds. Health Sciences Research: Nursing & Midwifery- IV. Gaziantep: Özgür Publications; 2023:1-10.
15. Koura H. Myths about breastfeeding. *Al-Azhar Assiut Medical Journal.* 2019;17(2):109-113. doi:10.4103/AZMJ.AZMJ_112_18
16. Gölbaşı Z, Eroğlu K, Kaya D. Doğum yapan kadınların anne sütü ve emzirme mitlerine inanma durumlarının belirlenmesi. *KOU Sag Bil Derg.* 2018;4(2):32-43.
17. Nommsen-Rivers LA, Dewey KG. Development and validation of the infant feeding intentions scale. *Matern Child Health J.* 2009;13(3):334-342. doi:10.1007/s10995-008-0356-y
18. Güneri SE, Muslu GK, Güner Ö. The Turkish version of the Infant Feeding Intention Instrument (IFI-T). *Erciyes Med. J.* 2019;41(3):269-74. doi:10.14744/etd.2019.70487
19. Ballesta-Castillejos A, Gómez-Salgado J, Rodríguez-Almagro J, Ortiz-Esquinas I, Hernández-Martínez A. Factors that influence mothers' prenatal decision to breastfeed in Spain. *Int. Breastfeed. J.* 2020;15(1):97. doi:10.1186/s13006-020-00341-5
20. Buckingham A, Darrow Jr B, Wahlstedt A. "Figure it out or starve": The impact of an infant-formula shortage on prenatal infant feeding intentions. *Matern Child Health J.* 2024;28(11):1933-1940. doi:10.1007/s10995-024-03991-7

21. Ibrahim HA, Alshahrani MA, Al-Thubaity DD, Sayed SH, Almedhesh SA, Elgzar WT. Associated factors of exclusive breastfeeding intention among pregnant women in Najran, Saudi Arabia. *Nutrients*. 2023;15(13):3051. [doi:10.3390/nu15133051](https://doi.org/10.3390/nu15133051)
22. Góes FGB, Ledo BC, Santos ASTD, Pereira-Ávila FMV, Silva ACS, Christoffel MM. Cultural adaptation of Infant Feeding Intentions Scale (IFI) for pregnant women in Brazil. *Rev. Bras. Enferm*. 2020;73:e20190103. [doi:10.1590/0034-7167-2019-0103](https://doi.org/10.1590/0034-7167-2019-0103)
23. Huang R, Han H, Ding L, et al. Using the theory of planned behavior model to predict factors influencing breastfeeding behavior among preterm mothers at week 6 postpartum: the mediating effect of breastfeeding intention. *Front. psychol*. 2023;14:1228769. [doi:10.3389/fpsyg.2023.1228769](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1228769)
24. Kim BY. Factors that influence early breastfeeding of singletons and twins in Korea: a retrospective study. *Int. Breastfeed. J*. 2017;12(4):1-10. [doi:10.1186/s13006-016-0094-5](https://doi.org/10.1186/s13006-016-0094-5)
25. Yılmaz Sezer N, Aker MN, Gönenc İM, Topuz Ş. Development of the Breastfeeding Myths Scale. *Breastfeed Med*. 2024;19(1):40-46. [doi:10.1089/bfm.2023.0200](https://doi.org/10.1089/bfm.2023.0200)
26. Chien LY, Lee EY, Coca KP, Paek SC, Hong SA, Chang YS. Impact of COVID-19 on breastfeeding intention and behaviour among postpartum women in five countries. *Women Birth*. 2022;35(6):e523-e529. [doi:10.1016/j.wombi.2022.06.006](https://doi.org/10.1016/j.wombi.2022.06.006)
27. Öztürk Özen D, Demirtaş Alpsalaz S. Breastfeeding myths and influencing factors in married women. *Genel Tıp Derg*. 2025;35(1):80-85. [doi:10.54005/geneltip.1517191](https://doi.org/10.54005/geneltip.1517191)
28. Suárez-Cotelo MDC, Movilla-Fernández MJ, Pita-García P, Arias BF, Novío S. Breastfeeding knowledge and relation to prevalence. *Rev. Esc. Enferm. USP*. 2019;53:e03433. [doi:10.1590/S1980-220X2018004503433](https://doi.org/10.1590/S1980-220X2018004503433)
29. Naja F, Chatila A, Ayoub JJ, et al. Prenatal breastfeeding knowledge, attitude and intention, and their associations with feeding practices during the first six months of life: a cohort study in Lebanon and Qatar. *Int. Breastfeed. J*. 2022;17(1):15. [doi:10.1186/s13006-022-00456-x](https://doi.org/10.1186/s13006-022-00456-x)
30. von Ash T, Alikhani A, Sharkey KM, Solano P, Morales Aquino M, Markham Risica P. Associations between perinatal sleepiness and breastfeeding intentions and attitudes and infant feeding behaviors and beliefs. *Nutrients*. 2023;15(15):3435. [doi:10.3390/nu15153435](https://doi.org/10.3390/nu15153435)
31. Bartle NC, Harvey K. Explaining infant feeding: The role of previous personal and vicarious experience on attitudes, subjective norms, self-efficacy, and breastfeeding outcomes. *Br. J. Health Psychol*. 2017;22(4):763-785. [doi:10.1111/bjhp.12254](https://doi.org/10.1111/bjhp.12254)
32. Turan A, Kutlu, L. Bebeklerin ilk emzirilmesinde geleneksel yaklaşımların etkisinin değerlendirilmesi. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2020;3(1):53-64.
33. Tozluoğlu A, Süzer Özkan F. Annelerin emzirme deneyimleri üzerine: Niteliksel bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2023;10(2):127-134. [doi:10.31125/hunhemsire.1333836](https://doi.org/10.31125/hunhemsire.1333836)
34. Al Barwani S, Hodges E, Crandell J, Thoyre S, Knafl K, Sullivan C. Predicting infant feeding intention and intensity in Oman using a path analysis approach. *East Mediterr Health J*. 2023;29(5):324-334. [doi:10.26719/emhj.23.057](https://doi.org/10.26719/emhj.23.057)
35. Newby R, Brodribb W, Ware RS, Davies PS. Internet use by first-time mothers for infant feeding support. *J. H. Lact*. 2015;31(3):416-424. [doi:10.1177/0890334415584319](https://doi.org/10.1177/0890334415584319)